

Kronika • Current events in Polish oncology

Jubileusz siedemdziesięciolecia Instytutu Radowego – Centrum Onkologii w Warszawie

Siedemdziesiąt lat temu – 29 maja 1932 roku – Maria Skłodowska-Curie i Prezydent Rzeczypospolitej Ignacy Mościcki dokonali uroczystego otwarcia Instytutu Radowego w Warszawie przy ul. Wawelskiej (wówczas nr 3, obecnie – 15). Nazwę „Instytut Radowy” zmieniono w 1951 r. na „Instytut Onkologii im. Marii Skłodowskiej-Curie”, a w 1984 r. na: „Centrum Onkologii – Instytut” (z pozostawieniem nazwiska patronki). Ciągłość miejsca i ludzi sprawia, że Centrum jest oczywistą kontynuacją Instytutu Radowego. Dlatego też rocznicę otwarcia sprzed 70 lat obchodziliśmy jako jubileusz obecnego Centrum.

Honorowy Protektorat nad uroczystymi obchodami przyjął Prezydent Rzeczypospolitej Aleksander Kwaśniewski z Małżonką.

Obchody rozpoczęły się 29 maja – w dokładną rocznicę otwarcia – złożeniem kwiatów pod pomnikiem Marii Skłodowskiej-Curie przed budynkiem przy ul. Wawelskiej. Następnie odsłonięto kopię tablicy, która przed wojną znajdowała się na parterze, a mówiła o podarowaniu przez uczoną 1 g radu Instytutowi. W uroczystości wzięło udział kierownictwo Centrum i grono pracowników o najdłuższym stażu pracy – czujących największą więź z historią Instytutu. Ten dzień zorganizowało Towarzystwo „Marii Skłodowskiej-Curie w Hołdzie”.

W piątek – 7 czerwca – w godzinach południowych, w głównym trakcie pieszym Centrum na Ursynowie otwarto wystawę fotograficzną obrazującą dzieje powstania Instytutu, a również (w skrócie) prezentującą dalsze losy i obecną strukturę – z Oddziałami w Krakowie i Gliwicach. Wystawa, która pozostanie w tym miejscu na stałe, jest dziełem prof. Zbigniewa Wronkowskiego z zespołem. O godz. 17.00 rozpoczęła się główna uroczystość na Zamku Królewskim w Warszawie.

Do Zamku przybyła Pani Jolanta Kwaśniewska, reprezentująca Prezydenta RP, oraz m.in. minister Barbara Labuda, prof. Barbara Błońska-Fajfrowska – przewodnicząca Sejmowej Komisji Zdrowia, dr Marek Balicki – przewodniczący Senackiej Komisji Spraw Socjalnych i Zdrowia, minister Jan Kopczyk z Ministerstwa Zdrowia, Danuta Hübner – Sekretarz Stanu ds. Integracji Europejskiej w kancelarii premiera, Tadeusz Mazowiecki – były premier, Karol Szwarc – członek Zespołu Społecznych Doradców Ekonomicznych Prezydenta RP i współpracownik premiera Marka Belki, Jan Krzysztof Frąckowiak z Ministerstwa Nauki, Wojciech Kozak – Prezydent m. st. Warszawy, prof. Marian Reinfuss – Przewodniczący Rady Polskich Towarzystw Onkologicznych, prof. Janusz Komender – Przewodniczący Wydziału Nauk Medycy-

nych Polskiej Akademii Nauk, prof. Janusz Piekarczyk – Rektor Akademii Medycznej, Michał Żemojda – Prezes Urzędu Nadzoru Ubezpieczeń Społecznych, Dyrektorzy Regionalnych Ośrodków Onkologicznych, Dyrektorzy Instytutów naukowo-badawczych – prof. Zbigniew Religa, prof. Lech Konopka, prof. Kazimierz Roszkowski, prof. Henryk Skarżyński, prof. Wojciech Woźniak, przedstawiciele Mazowieckiej Regionalnej Kasy Chorych i Branżowej Kasy Chorych Służb Mundurowych, przedstawiciele Wojewody Mazowieckiego oraz władz dzielnic: Ursynowa i Ochoty, przedstawiciele placówek akademickich oraz szpitali. Obecni byli kierownicy Klinik i Zakładów Centrum Onkologii w Warszawie oraz liczna grupa pracowników, w tym – emerytowanych. Burzliwymi oklaskami powitano nestora polskiej onkologii – prof. Tadeusza Koszarowskiego.

Uroczystość otworzył prof. Marek P. Nowacki – dyrektor Centrum Onkologii – Instytutu im. Marii Skłodowskiej-Curie. Obszerne wystąpienie wygłosiła Pani Prezydentowa, po niej – przedstawiciele władz i zaproszonych gości. Prezydent Warszawy Wojciech Kozak przekazał najwyższe odznaczenie miasta – Medal „Cztery Wieki Stołeczności Warszawy”. Po części oficjalnej z koncertem fortepianowym wystąpili bracia Łukaszczykowie – synowie pierwszego dyrektora Instytutu Radowego. Spotkanie w Zamku zakończył elegancki bankiet.

W sobotę, 8 czerwca rano, przed głównym wejściem do Centrum na Ursynowie, odsłonięto tablicę upamiętniającą inicjatorkę budowy Instytutu Radowego i przypominającą o ciągłości tradycji z dzisiejszym Centrum. Następnie rozpoczęła się sesja naukowa „Przegląd osiągnięć naukowych Centrum Onkologii w Warszawie”. Program sesji był następujący:

Sesja I

M.P. Nowacki	Centrum Onkologii w Warszawie – w 70 lat po otwarciu Instytutu Radowego
J. Steffen	Główne kierunki badań naukowych prowadzonych w Centrum Onkologii w Warszawie.
W. Zatoński	Profilaktyka nowotworów złośliwych w Polsce.
J. Lissowska	Dziedziczne uwarunkowania zachorowań na raka żołądka.
J. Steffen	Heterozygotyczne nosicielstwo mutacji genu NBS1 jako czynnik podwyż-

Dyrektor Centrum Onkologii prof. Marek P. Nowacki wprowadza Panią Jolantę Kwaśniewską do Sali Wielkiej Zamku Królewskiego w Warszawie

Przemawia Małżonka Prezydenta RP Jolanta Kwaśniewska

Od lewej: Jolanta Kwaśniewska, prof. Tadeusz Koszarowski, minister Barbara Labuda, senator Marek Balicki, prezydent Warszawy Wojciech Kozak

Senator Zbigniew Religa, premier Tadeusz Mazowiecki, dr Janusz Meder

Prof. Kazimierz Roszkowski i dr Janusz Meder

W imieniu Rady Polskich Towarzystw Onkologicznych przemawia prof. Marian Rainfuss

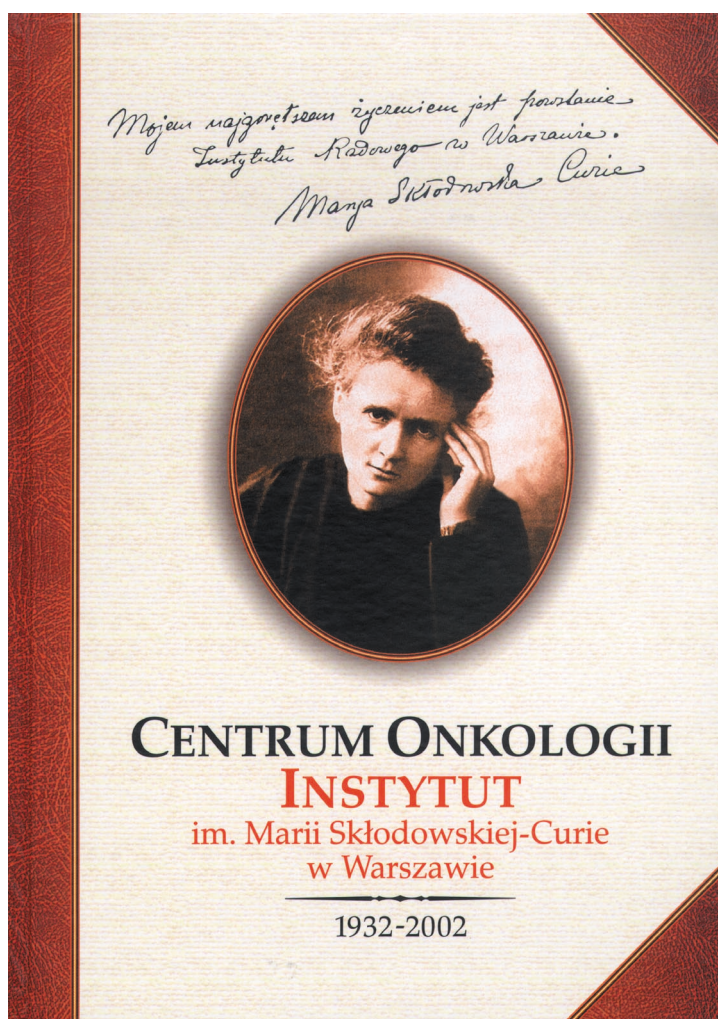

Dyrektorzy Regionalnych Ośrodków Onkologicznych: Jan Kondratowicz-Kucewicz (Lublin), Marek Pudelko (Wrocław), Zbigniew Pawłowicz (Bydgoszcz)

Pamiątkowy medal

Książka podsumowująca dotychczasową działalność Klinik i Zakładów Centrum Onkologii w Warszawie

MINISTER ZDROWIA

Warszawa, 5. 06. 2002 r.

NK-ED/402-KM- 84/02

Pan
Prof. dr n. med. Marek Nowacki
Dyrektor
Centrum Onkologii - Instytutu
im. Marii Skłodowskiej-Curie

Szanowny Panie Dyrektorze,

Poczytując sobie za przyjemność i obowiązek uczestnictwo w uroczystości z okazji 70-lecia Centrum Onkologii w Warszawie otwartego w 1932 jako Instytut Radowy, dziękuję Państwu za zaproszenie. Pragnę zatem przekazać swoje gratulacje z okazji Jubileuszu.

Powstanie Instytutu Radowego, którego spadkobiercą i kontynuatorem jest obecnie Centrum Onkologii spowodowało skojarzenie medycyny i fizyki, sprawiając że poszerzyła się możliwość leczenia raka, a dalszy rozwój pozwolił na powstanie nowej gałęzi medycyny – onkologii.

Obecnie, zwłaszcza w czasach gdy choroby nowotworowe zbierają ogromne żniwo stanowiąc po chorobach układu krążenia najczęstszą przyczynę zgonów, znaczenie Centrum Onkologii jest nie do przecenienia.

Centrum Onkologii – Instytut to nie tylko Warszawa z jej najważniejszą inwestycją, jaką była budowa Centrum Onkologii na Ursynowie, która została sfinansowana ze składek społeczeństwa na Narodowy Fundusz Ochrony Zdrowia, ale także oddziały w Krakowie i Gliwicach.

Kolejne programy zwalczania nowotworów sprawiły, że zostały zorganizowane pełnoprofilowe placówki onkologiczne, których model jest uznawany za optymalny w zwalczaniu nowotworów, że wykształcono znaczącą liczbę onkologów, że wdraża się nowe techniki leczenia.

Wzrastająca liczba chorych leczonych w Centrum, nad którymi opiekę rozciąga wykwalifikowana kadra medyczna, badania naukowe, których wyniki wdrażane są nie tylko w Centrum ale również w sieci krajowych ośrodków onkologicznych, badania kliniczne, w tym międzynarodowe, współpraca z licznymi partnerami naukowymi z zagranicy sprawiają, że znaczenie Centrum Onkologii – Instytutu i jego działalność jest dla całego kraju przykładem godnym naśladowania.

Jubileusz 70-lecia to piękna rocznica, życzę wszystkim Państwu wielu dalszych tak pięknych rocznic a także sukcesów w pracy i pomyślności w życiu osobistym.

Mariusz Łapiński

	szzonego ryzyka zachorowania na nowotwory złośliwe	Sesja IV	
A. Kluska	Mutacje genu BRCA1 w rodzinach z agregacjami zachorowań na raka piersi i raka błony śluzowej trzonu macicy	K. Bujko K. Jezierski	Skojarzone leczenie raka odbytnicy Wyniki skojarzonego leczenia płaskonabłonowego raka przetyku
A. Czarnomska	Mutacje genu MIN u myszy jako model do badań nad ekspresją genu APC	E. Butruk	Profilaktyka i wczesne wykrywanie raka jelita grubego
Sesja II		A. Kawecki	Jednoczesna radio-chemioterapia chorych na raka w obrębie głowy i szyi
J. Siedlecki	Wykrywanie komórek nowotworowych we krwi za pomocą dwumarkerowych testów metodą RT-PCR.	A. Hliniak	Wieloośrodkowe badanie kliniczne skuteczności radioterapii raka krtani
J. Kupryjańczyk	Badania molekularne w ocenie biologii i przebiegu klinicznego raków jajnika	J. Łyczek	Nowe zastosowania brachyterapii w leczeniu nowotworów i chorób nienowotworowych
R. Mikke-Nowak	Badania nad telomerami i telomerazą w złośliwych nowotworach jąder	M. Skowrońska-Gardas	Radioterapia nowotworów wieku dziecięcego
J. Ostrowski	Białko K – platforma dokująca dla białek i kwasów nukleinowych	Sesja V	
P. Janik	Genowa terapia stanów niedokrwienych serca	Z. Wronkowski	Profilaktyka i wczesne wykrywanie raka piersi i raka szyjki macicy
J. Pieńkowska-Grela	Badania cytogenetyczne w diagnostyce chłoniaków niezłośliwych	W. Olszewski	Ewolucja technik patomorfologicznych w diagnostyce nowotworów
Z. Pojda	Fenotypowa i czynnościowa charakterystyka komórek macierzystych z krwi pępowinowej	I. Kozłowicz-Gudzińska	Nowe zastosowania technik medycyno-nuklearnych w onkologii
J. Kamińska	Prognostyczne znaczenie podwyższonych stężeń cytokin w surowicy krwi chorych na nowotwory nielimfoidalne	J. Jarosz	Warszawski model opieki paliatywnej
Sesja III		H. Tchórzewska	Rola rehabilitacji w leczeniu onkologicznym
W. Ruka	Biopsja węzła wartowniczego – implikacje kliniczne	M. Tacikowska	Diagnostyka obrazowa w rozpoznawaniu guzów tkanek miękkich i kości
M. Bidziński	Chirurgia endoskopowa w ginekologii onkologicznej – wątpliwości i ograniczenia	J. Tołwiński	Kontrola jakości metod obrazowania
T. Demkow	Rekonstrukcja dróg moczowych po operacyjnym leczeniu raka pęcherza	H. Połowniak-Pracka	Czynniki etiologiczne zakażeń krwi u chorych z neutropenią.
T. Lewiński	Stopniowanie i leczenie skojarzone raka płuca		
T. Pieńkowski	Predykcyjne znaczenie ekspresji receptora HER-2 u chorych na raka piersi leczonych uzupełniająco tamoxifenem		
E. Towpik	Operacje odtwórcze z mikrochirurgicznym zespoleniem naczyń		
J. Meder	Podwojenie liczby chorych wyleczonych z ziarnicy złośliwej		
J. Walewski	Przełom w leczeniu chłoniaków o najbardziej agresywnym przebiegu		

W trakcie sesji prof. Marek P. Nowacki odczytał list Ministra Zdrowia prof. Mariusza Łapińskiego i przedstawił okolicznościowy dar od dyrekcji Instytutu Hematologii.

Pod wieczór na dziedzińcu zespołu budynków na Ursynowie odbył się piknik dla pracowników.

Liczni pracownicy Centrum Onkologii w Warszawie otrzymali odznaczenia państwowe. Krzyż Komandorski Orderem Odrodzenia Polski otrzymał prof. Jan Steffen. Krzyż Oficerski OOP – dr Piotr Siedlecki. Krzyż Kawalerski OOP – prof. Alina Czarnomska, prof. Przemysław Janik, dr Janusz Meder, doc. Włodzimierz Ruka, prof. Jerzy Tołwiński, prof. Zbigniew Wronkowski i prof. Jan Zieliński. Złoty Krzyż Zasługi otrzymało 22 pracowników, Srebrny Krzyż Zasługi – 33, Brązowy Krzyż Zasługi – 5.

Z okazji jubileuszu 70-lecia wybity został pamiątkowy medal. Ukazała się też 160-stronicowa książka przedstawiająca Kliniki i Zakłady Centrum Onkologii. Jubileusz odbywał się pod patronatem Polskiej Unii Onkologii.

Posiedzenie Zarządu Głównego Polskiego Towarzystwa Onkologicznego

W dniu 8 maja br., pod przewodnictwem Prezesa – prof. Mariana Reinfussa, odbyło się w Warszawie kolejne posiedzenie Zarządu Głównego Polskiego Towarzystwa Onkologicznego.

Na wstępie – w perspektywie zbliżającego się Walnego Zgromadzenia, które odbędzie się podczas I Kongresu Onkologii Polskiej – prof. Reinfuss omówił w zwięzłej formie przebieg kończącej się kadencji władz Towarzystwa. Przedstawił też działalność Rady Polskich Towarzystw Onkologicznych, której jest Koordynatorem. Pozytywnie ocenił współpracę z Fundacją im. hr. Jakuba Potockiego. Prof. Jan Kornafel przedstawił swoje działania

w zakresie szkolenia przeddyplomowego i kwestię udziału polskich przedstawicieli w European Association for Cancer Education.

W przerwie obrad dr Jarosław Czyż otrzymał dyplom i nagrodę im. Franciszka Łukaszczyka za rok 2000. Następnie omówiono stanprzygotowań do Walnego Zgromadzenia członków PTO we wrześniu. Przedstawiono też kandydaturę do nagrody im. Sobolewskich (przyznawanej raz na cztery lata) oraz propozycje nadania członkostwa honorowego Towarzystwa. Na koniec dr Andrzej Wojcieszek omówił przygotowania organizacyjne do I Kongresu Onkologii Polskiej w Katowicach.

Rada Naukowa Index Copernicus

Powstała Rada Naukowa *Index Copernicus* – oceny rankingowej polskich czasopism biomedycznych. W skład Rady weszli profesorowie: Adam Bilikiewicz, Andrzej Członkowski, Jacek Dubiel, Ryszard Gryglewski, Włod-

zimierz Januszewicz, Marcin Kamiński, Franciszek Kokot, Danuta Koradecka, Jan Lubiński, Wojciech Sawicki, Jan Steffen oraz doc. Edward Towpik i dr Marek Graczyński.

Archiwalne zbiory aparatury zakładu fizyki medycznej w Warszawie

Jubileuszowi 70-lecia Instytutu Centrum Onkologii, dawniej Instytutu Radowego, towarzyszyło otwarcie wystawy archiwalnych zbiorów aparatury dozymetrycznej i elementów aparatów terapeutycznych i diagnostycznych opartych o promieniowanie jonizujące.

Zbiory te stanowią stałą ekspozycję w Zakładzie Fizyki Medycznej, rozmieszczone w oszklonych szafkach wnękowych. Część zbiorów o dużych gabarytach wystawiona jest w wyodrębnionej do tego celu części korytarza. Wystawa uzupełniona jest zwięzłym opisem eksponatów. Całość zbioru dzieli się na kilka działów, z których najbardziej wartościowym i najobszerniejszym jest dział urządzeń pomiarowych używanych w radioterapii, diagnostyce i ochronie radiologicznej, eksponowany w 8 szafkach i stoiskach poza gablotami.

Prezentowane urządzenia pomiarowe pochodzą z okresu pierwszych zakupów aparatury w 1934 roku dla Pracowni Fizycznej i stanowią fragment tego co się udało z Instytutu Radowego uratować, a także urządzenia nabyte już po wojnie, którym nie przedłużono świadectwa legalizacji. Ochrona radiologiczna reprezentowana jest przez radiometry z licznikiem Geigera- Muellera i detektorami

Dawkomierz wzorcowy Kuestner (używany w Zakładzie Fizyki Medycznej od 1934 roku)

scyntylicyjnymi do pomiaru skażeń radioizotopów emitujących promieniowanie alfa, beta i gamma.

Pozostała część zbiorów to:

- Terapeutyczna i diagnostyczna aparatura rentgenowska uzupełniona różnymi zespołami i elementami konstrukcyjnymi i przyrządami pomiarowymi.

Fragmenty aparatury używanej w medycynie nuklearnej do pomiarów *in vivo* i *in vitro*.

- Zestawy do badań fantomowych i kontroli jakości.
- Różna aparatura pomiarowa używana w Zakładzie Fizyki Medycznej do badań naukowych.

Przewidywane jest monograficzne opracowanie posiadanych zbiorów przedstawiające rozwój aparatury dozymetrycznej w ciągu ostatniego siedemdziesięciolecia.

Wspomnienia z pracy w Instytucie Radowym w Warszawie

W tym roku mija 70 lat od otwarcia Instytutu Radowego w Warszawie. Dziesięć lat temu, z okazji 60-lecia, opublikowaliśmy w *Nowotworach* szereg wspomnień zasłużonych pracowników (1992; tom 42, zeszyt 2). Wspomnienia te mają nieprzemijającą wartość historyczną. Dla przypomnienia – szczególnie tym z obecnych czytelników, którzy w 1992 roku jeszcze nie prenumerowali naszego pisma, podajemy poniżej spis tych prac.

Franciszek Łukaszczyk: Historia Instytutu Onkologii im. Marii Skłodowskiej-Curie (na 20-lecie pracy Instytutu – 1952), T. Koszarowski: Pół wieku w Instytucie im. Marii Skłodowskiej-Curie, H. Kołodziejska: Pracowałam w Instytucie Onkologii (zarys historii Oddziału w Krakowie), M. Chorąży: 45 lat gliwickiego oddziału Instytutu

Onkologii, A. Madejczykowa: Wspomnienia z pracy w Instytucie Radowym, K. Dux: Zygmunt Zakrzewski – myśl naukowa pierwszego kierownika Pracowni Biologicznej Instytutu Radowego w latach 1935-1939, J. Towpik: Moja praca w Instytucie Radowym (lata 1937-1938), L. Tarłowska: Oddział Onkologii Ginekologicznej, W. Rudowski: W dniu 60-lecia onkologii polskiej, J. Tołwiński: Historia radu w Polsce, B. Gwiazdowska: O Zakładzie Fizyki w Centrum Onkologii w Warszawie.

Redakcja posiada jeszcze nieco egzemplarzy tego zeszytu. Możemy przesłać je czytelnikom interesującym się historią onkologii, a nie posiadającym zeszytu w swoich zbiorach.

Zakład Patologii Molekularnej Centrum Onkologii w Warszawie

Kierownik: doc. dr hab. med.
Jolanta Kupryjańczyk

kiem Zakładu została doc. dr hab. med. Jolanta Kupryjańczyk.

W skład Zakładu wchodzi: Pracownia Molekularna, Pracownia Immunohistochemiczna.

W dniu 2 stycznia 2002 r. w Centrum Onkologii-Instytucie im. Marii Skłodowskiej-Curie w Warszawie powstał nowy zakład badań podstawowych. Pracownia Diagnostyki Molekularnej Zakładu Biologii Molekularnej (kierowanego przez prof. J. Siedleckiego) przekształcona została w Zakład Patologii Molekularnej. Kierowni-

Najważniejsze kierunki badań naukowych, to biologia i genetyka raka jajnika, ocena molekularnych markerów prognostycznych i predykcyjnych w rakach jajnika leczonych cisplatyną i taksanami; badania nad ustaleniem molekularnych markerów kwalifikujących do terapii taksanami, immunohistochemiczne badania przesiewowe (MLH1, MLH2, MLH6) u pacjentów z agregacją nowotworów w rodzinie

Zrealizowano dwa granty KBN. Pierwszy dotyczący analizy genu *p53* w rakach jajnika uzyskał bardzo dobrą ocenę końcową i został wyróżniony informacją w biuletynie KBN *Przegląd Eureka*. Wyniki dotyczące dodatniego wpływu mutacji genu *p53* na apoptozę spontaniczną zostały opublikowane w *British Journal of Cancer*. W ramach drugiego grantu KBN, Cztery lata temu w oparciu o kilka ośrodków onkologii ginekologicznej w Polsce rozpoczęto opracowywanie znaczenia markerów molekularnych jako czynników rokowniczych i predykcyjnych w grupie 230 pacjentek z rakiem jajnika leczonych cisplatyną. Wykaza-

no po raz pierwszy predykcyjne znaczenie ekspresji białek apoptozy BAX i BCL-2 w tej grupie klinicznej. Wynik ten osiągnięto dzięki oryginalnemu podejściu do analizy raków jajnika, oddzielnie w grupie z ekspresją i bez ekspresji białka p53. Analiza wykazała, że raki z ekspresją białka p53 i bez ekspresji białka p53 stanowią odmienne biologicznie grupy, które różnią się czynnikami prognostycznymi i predykcyjnymi; łączna analiza tych grup ma-

skuje znaczenie kliniczne badanych zmiennych, w tym markerów molekularnych.

Doc. Jolanta Kupryjańczyk jest Przewodniczącą Komisji Patologii Molekularnej Komitetu Patologii Komórkowej i Molekularnej PAN oraz członkiem w International Society of Gynecopathologists i w Working Group of Gynecological Pathologists of the European Society of Pathology.